

CALGARY

A "kepacserék" városában ezúttal nem az ökorugrázó "sztempió" volt a szenzáció. Mi több, egész Kanada felügyelt egy calgaryi összejövetelre, melynek mindenesetre nagy szerepe lesz még Kanada jövőjének kialakulásában. Csodálatos, hogy a calgaryi gyűlés minden egyszerűsége dacára mennyire felkeltette az ország közvéleményének érdeklődését. Annál érthetőbbnek látszik első pillanatra a calgaryi konvenció iránt általános érdeklődés, miután az egész világ már heteken át nem Calgary, hanem Ottawa nevére visszhangozta. De hiába, ott a Rocky Mountain lábainál most nagy dolgok mentek végbe, ha csendben is.

Ottawában ezalatt nemcsak a brit világbirodalom vezető államférfiai gyűltek össze a gazdasági konferenciára, hanem augusztus elsőjére odasereglett egész Kanada területéről a kommunista agitátorok sokasága. Voltak ott egyenesen Moszkvából küldött, szakképzett elvtársak, az emberek hiszékenységeinek kihasználása céljából vörös köpenybe burkolódzó biztosító ügynökök, a mézarszéki vágó-tőkét piactéri szónoki emelvényekkel, illetőleg kétes politikai babérokkal felcserélő "nagyvágók", akik mind-mind elszávták a maguk mondókáját.

Csodálatos, hogy a calgaryi gyűlés mennyire különbözött az ottawaiaktól, már külsőségeiben is. Ottawában általában régmódú pompa, fény, csinnadratta-bum jellemezte a világbirodalmi konferencia megnyitását és lármás izgatás, valamint ennek nyomában rendőrbotok és csizmásarkok kopogása az agitátorok szó-mérkőzését. Nem úgy Calgaryban. Komolyan, egyszerűen, rendben érkeztek, tanácskoztak, határoztak és távoztak a farmerek és munkások igazi megbízottai, már ahogy a dolgozó tömegekhez leginkább méltó.

Calgaryban tehát nem volt szemfényvesztés, nagyhangú ígérgetés, hanem csendes munka helyettesítette mindazt, amit különben a hasonló politikai alkalmakkor körítésként, mint sallangot akasztanak az ügymenet nyakába — részint koloncol, részint az emberek szemébe porhintésül, hogy a szörös lólabát eltakargassák. Általában tehát nyugodtan megállapíthatjuk, hogy bár Calgaryban valóban a munkások és farmerek delegátusai jelentek meg, semmiféle olyan badarság nem került szónyegre, mint amilyen az ottawai agitátor-cirkuszt jellemezte.

Vagy talán tényleg elsőrangú érdeke volna Kanada gazdái és munkásságának, hogy hivatalon prókátoroként belesse az orrát az indiai vagy a japáni kérdébe? Vagy akár az oroszországi. Nincs nekünk éppen elég gondunk, bajunk itt ebben az országban? Nem kellene tehát elsősorban arra törekednie Kanada lakosságának, hogy a jelenlegi politikai és gazdasági uralom ész-szerűbb és a jövő társadalmi rend követelményeinek megfelelő alapokra való helyezésével, fokozatosan jobb helyzetet tudjon biztosítani a dolgozóknak?!

Az végeredményben kevés kanadai munkást érint közvetlenül, hogy India népe Anglia és a maharadzák malmára hajtja a vizet és nem az oroszok csizmásarkja alatt nyög a szármalás életét. Az sem érdekli a kanadai termelőt, hogy kinek adja el a búzáját, a fő az, hogy vevőt találjon rá; nem látszik tehát kézenfekvőnek, hogy kinek a "megbízásából" követelték az Ottawába utazott elvtársak, hogy Oroszországnak igen, de Japánnak nem szabad kanadai gabonát eladni, mert "ez sérti a farmerek érdekeit" (?)

Az ottawai világbirodalmi konferencia kimeneteléről

DRAGA KINCS

A SZABADSÁG

A "Kanadai Magyar Újság" eredeti tárgya

IRTA: GYUROVEZ BERTA, Millet, Alta.

Büszkén emelkedik a Mátra hegység egyik vadregényes csu csa, a fával sűrűn benőtt Galya tető. Mint valami uralkodó tekint le a hegy oldalán és lábánál sorakozó — részben bányászlatokból álló — magyar és szlovák falucsókra. Vaddalal részint már kipusztultak, csak a karcsu-lábu félnék özlék, szarvasok tűnnek elő itt-ott a sűrű bokrokban. Szomszédosan törtenek a kis csörgedező hegy-patak felé, ahol szomjukat olthat, boldogan legelésznek tovább.

Augusztus derekán vagyunk. A nap teljes melegevel árasztja el a hegytetőt.

Barnapiros fiatal menyecske kapaszkodik fel a lejtőn. Nem a simára kitaposott, keskeny hegy-ösvényt választja, hanem csak úgy, mint egy üldözött őzike, bujdokolva törtet előre néhez, bánatos szível, lehorgasztott fejfel. Utja a szomszédos kis városba vezet, a — bíróság-hoz, ahol ma lesz utolsó tárgyalása a gyilkosság vádjától, de ő általa ártatlannak hit, forrón szeretett férjének.

Már elérte a vadvirággal szegélyezett kis hegy-patakot, azt a szerencsétlen emléki helyet, ahol az öreg Balázs bácsi, az ötven éves, becsületes erdőőr vadászólótól átlótt szívvel kiadta utolsó lehetőséget, hátrahagyva az örömet, bánatát vele egyaránt megosztó jölekkü feleségét hat gyermekével.

A takaros menyecske a for-

ráshoz érve leült egy kőre kislép megpihenni és zavart gondolatokat összeszedni. Forró homlokát megmosta a jég hideg kristály vízben. Rettenetes gondolatok kirozta, gyötörték a gyát. Talán életfogytig is elzárják, vagy — ami még borzasztóbb — kivégzik, felakasztják urát. Kis birtokukat, prosztot, zsugabáti kis házukat elveszik. Mi lesz ő belőle? Akkor ő is meghal, számára ugy is minek már akkor az élet.

Aztán elővették a múlt idők boldog emlékeit. Az a drágakövek kirakott egy év, az a zavartalan boldog házasság. Az a vágyódás a házasságuk első gyümölcse után, amely nemcsak a gyerekek, hanem a szomszédok elérése volt a vágyódásuk tetőpontja. Oh, milyen szép egyetértésben éltek mindaddig az utolsó percig.

Mikor egy napon egy alkonyattalban csendőrök jelentek meg náluk és rövid kézrevezés alatt minden védekezés, ott volt még a legnagyobb bizonyíték: a csendőrök háta mögött álló sünyletű Bakó Pista, a császár, aki még esküvel is állította, hogy aznap arra jártában ő nem látta ott dolgozni a Szegehd Pált és az ott talált zsebkendő is világosan tanuskodik, mert benne a piros himzéssel kivarrt férfi nevének kezdő betűi. Aztán a földjén egy bokorban megtalált fegyver, amit csak a jó Isten tudja hogy hogyan került oda. Szóval minden, minden ellene bizonyult.

Töprengése közben az asz-

egyelőre még korai volna kimondani a szentenciát; mert ha megannyira kapitalista érdekek irányítják is az angol birodalom vezetőinek sakkjátszáit, még lehet remény, hogy valami kézzelfogható eredményt még sikerül kiverekednie a maroknyi önzetlen csoportnak.

A másik ottawai "konferencia" felett azonban máris napirendre térhet mindenki, miután a kanadai lakosság többségének érdeke helyett a nagy hü-hóval beharangozott "országos" felvonulásban tényleg csak a dollárokat átváltott és a bizalmi elvtársak között szétosztogatott szovjet-rubelek tartották a lelket.

Az előbb felsorakoztatott pusztá tények mit sem bizonyítanak jobban Calgary fontos szerepéről Kanada politikai jövőjének tükrében. Nagyon helyesen, a farmerek és munkások igazi képviselőiből — és nem a szószátyár senkiből-alakult új párt a belpolitikára helyezte a hangsúlyt. Kétségtelen, hogy Woodsworth, az új párt vezetője ezúttal is éppentolyan megbecsült helyet fog elfoglalni Kanada közéletében, mint eddig és a farmerek és a munkások támogatásával olyan eredményeket érhet el a dolgozó tömegek érdekében, amire az eddigi pártok — beleértve az erőszak diktatúráját szomjazó bolsevikket is — sohasem lennének képesek.

NÉGYSZÁZ ÉVES A — BURGONYA

EGY GUMÓSNÖVÉNY, MELY KITART A MUNKÁSSÁG MELLETT — EURÓPÁBAN TÖBB TEREM BELŐLE, MINT A TÖBBI NÉGY VILÁGRÉSZBEN EGYÜTTVE — ALIGHA PUSZTITHATÓ A "KRUMPLI-BOGAR"

Nincs még egy olyan mezőgazdasági termék, amely felfedezése óta olyan nehézkesen, majd pedig olyan szédületes írámban terjeszkedett volna, mint a burgonya, amely ma az öt világrész legnagyobb hozamát adó mezőgazdasági terméke és amelynek a termelési lehetősége még most is annyira beláthatatlan. Nemcsak sokoldalú használatosságánál fogva értékes ez a növény, amelynek küzdelmes pályát kellett megfutnia, amíg előnyeit és fontosságát felismerték, hanem szociális szempontból is. Ez talán az egyetlen növény, amely szívesen ragaszkodik az emberhez az emberi munkaerőhöz, a kérés, munkás tenyérhez és amely dacosan ellenáll a technika vívmányainak.

A kalászosokon sajnos, már uralkodik a gép, a vésztől kezdve a cséplésig, a behordásig, a piacra való hozatallig mindent a gép végzeget és tudunk már arató-cséplőgépekről, az ugyne-

zet "kambáj"-nokról, melyek minden munkát elvégeznek az ember helyett és az ember munkaerőét valóságos feleslegessé teszik. A burgonya nem enged magától a szántóföldi gépek jármába törni és ha az ültetésnél, kapálásánál, szedésénél és osztályozásánál igénybe is veszik a gépeket, mégis módosítást talál arra, hogy az emberiség kézi erőjét a maga számára biztosítsa.

VALÓSÁGOS ÁLDAS A "KRUMPLI"

A gumók sokfélesége, nagyszabású különbség, érési ideje, lombfejlesztő eltérése, a piac igényeit mind olyan akadályok, amelyeket a technika talán sohasem tud olyan tökéletesen megoldani, hogy az emberi munkaerőt a termelésből ki lehessen kapcsolni. A burgonya tehát uralkodik a gép, a vésztől kezdve a cséplésig, a behordásig, a piacra való hozatallig mindent a gép végzeget és tudunk már arató-cséplőgépekről, az ugyne-

vívmányokat ér el a gépi művelés terén. Ma az ember, elsősorban pedig az európai ember, legyen az gazdag, vagy szegény, nem nélkülözheti a burgonyát táplálkozásánál, de a burgonya igen sok termelési ágban biztosítja a jövedelmezőséget, egy a mezőgazdaságban, mint az iparban.

A burgonyát körülbelül négyszáz éve ismerik. A történelem még nem tisztázta azt a kérdést, hogy hogyan került eredeti hazájából, Dél-Amerikából Európába. Az egyik felfogás szerint a spanyolok, akik Perut és Chilit 1525—1543 közötti időben meghódították, hozták volna az európai kontinensre, ahol először Spanyolország egyik tartományában próbálkoztak meg termelésével, majd Portugáliában és Oroszországban termeszítették. Innen került volna a burgonya Belgrumba, majd Bécsbe ahol a császári kertek igazgatója gondjaira bízta ezt a különös és akkor még természetesen ritkaságszámba menő növényt.

AMIKOR DISZKERTEKBE ŐRIZTEK A "MÉRGES" NÖVÉNYT

Mások szerint Virginából egy angol expedíció vitte a burgonyát 1586-ban először Angliába majd onnan került Németországba, anélkül, hogy ott értékét és fontosságát felismerték volna. Akkoriban tulajdonképpen még azt sem tudták, hogy a bogó-járó vagy a gumójáró kell-e termelni a burgonyát, ott, ahol véletlenül a bogókat megjellették, a lakosság nem lehetett egykönnyen rávenni a burgonya termelésére. A szakemberek azzal magyarázzák a burgonya termelése körül tapasztalt bizonytalanságot, hogy akik a burgonyát őshazájából az európai kontinensre hozták, tulajdonképpen nem figyelték meg azt, hogy az ottani bennszülöttek hogyan is használják fel ezt a különös növényt, amelynek két féle termése is van. Részben ezzel is magyarázható meg az,

hogy kétszáz évnek kellett eltelnie, amíg általánosan elterjedt.

A burgonya valószínűleg 1660 után került először Magyarországra. Az egykor feljegyzések szerint a német egyetemekről hazakerült diákok vitték be Magyarországra a burgonyát a először csak dísznövényként tartották és mérges növénynek ismerték. Akik a bogó-járó megjellették, fejjáért és gyomorgöröcsket kaptak, úgy hogy sokan valóságos ellenszennvel fogadták azoknak az ajánlásait, akik a lakosságot rá akarták bírni, a burgonya termelésére. Wesselynek példáiul minden igyekezete kárbavesztett a burgonya elterjesztésére és ha nem következett volna be inséges esztendő, a burgonya meghonosítása talán évtizedekkel előlódott volna. Megbízható adatok szerint Felsőmagyarországon 1770-ben már sok helyen termeszítették burgonyát és ismerték a helyes felhasználási módját is, de mégis lealacsonyítóknak találták a növénynek a termeszítését.

HATMILLIÁRD BUSHEL A VILÁG BURGONYA-TERMELESE

Amilyen nehezen ment eleinte a burgonya termeszítésének általánosítása, olyan lendületesen fellendült a termelése a múlt század 20-30-as éveiben. Nemcsak Magyarországon, hanem Európa valamennyi országában. Ma már ott tartunk, hogy a burgonya terméshozama az öt világrészben nagyobb, mint a buza terméshozama. A statisztikai adatok szerint az öt világrészben 1930-31-ben 6000 millió bushel burgonya termelt. Ugyanezért az öt világrész buza termelése 4000 millió bushel volt. A burgonya termelésében Európa vezet 4000 millió bushel hozamával, utána következnek Ázsia 1,000 millió bushellel, míg eredeti hazája, Amerika csak a harmadik helyen áll 450 millió bushellel. Afrikában és Ausztráliában az évi burgonyatermés 12—16 millió bushel re tehető.

Az európai országok közül a

Gyenge az Egyesült Államok buza-termése

Az újbuza értékesítésének küszöbén a gazdátársadalom, de a gabonakereskedelemben is, fokozott figyelemmel kíséri a gabonatermelő országok termésjelentéseit, mert ezek bizonyos támpontot nyújthatnak a buza értékesítési lehetőségeire, ugyanintén a buza árára is.

Az Egyesült Államokban a júliusi becslés 621 bushelből 25 millió bushellel kisebb az előző havinál. Az őszi buza várható termése 360 millió bushellel becsülik, úgyhogy az idei őszi buza-termés husz év óta a legkisebb. Bár a tavaszi buza-termés kitűnő eredményt ígér, amelyet mintegy 300 millió mázsaára becsülnék, az idei buza-termés sem fedezi a belföldi szükségletet.

Azonban az Egyesült Államok körülbelül 300 millió bushellel készlete van, úgy hogy az idei termés a készlettel együtt elegendő lenne a 600 millió bushellel szükséglet fedezésére, sőt felesleg is mutatkozik. Az Egyesült Államok legtöbb helyén a buza aratása egyelőre már folyamatban van, a minősége azonban nem kielégítő, amit az is igazol, hogy a jobb minőségű buzára szóló ajánlatot visszavonták, mert az előírásnak nem felel meg.

Argentínában és Ausztráliában a termés kedvező. A legtöbb európai országban már befejezték a gabona aratását. Oroszországban a középső Volga vidékén, Ukrajnában és a Donvidéken aratnak, de igen nagy

legjobb burgonya Oroszországban terem. Oroszország múlt évi burgonyatermése 478.5 millió métermássa, Franciaországé 166 millió, Lengyelországé 317 millió és Csehszlovákiaé 106 millió métermássa volt. A burgonyatermelő államok között mennyiség tekintetében Magyarország körülbelül a 35-ik helyen áll, 77.54 mássa hektáronkénti termés-átlagával. A legnagyobb termés-átlagot Belgium mutatta fel, ahol a hektáronkénti termés-átlag 228 métermássa.

MAGYARORSZÁGON NINCS BURGONYARÁK ÉS KOLORÁDÓ-BOGAR

A burgonyarák, amelynek okozója egy fonálestéknélkül gomba a mostani csonka Magyarországon eddig a közérdeket nem fordult betegség. A kolorádó-bogar, amely "Potato Bug" néven ismeretes, tulajdonképpen Colorado államtól nyerte nevét. Kanadán és az Egyesült Államokon kívül különösen Franciaországban pusztít óriási mértékben. Ez a veszedelmes kártevő 1925-ben Franciaországban még csak kilencvenhat község területén lépett fel, 1930-ban már közel ötszáz község területén pusztította a burgonyát. 1824-ben találták rá először erre a veszedelmes kártevőre Amerikában, de csak 1865-ben okozott érzékeny károkat a burgonyában. Az Egyesült Államokban tízenyolc év alatt kétézer olyan nagy területen terjedt el, mint Németország és egyes vidékeken teljesen lehetetlenné tette a burgonyatermelést. A magyar növény-egészségügyi szolgálat éberségének és elővigyázatosságának tulajdonítható, hogy sem az egyik, sem a másik veszedelmes kártevő nem pusztít az Óhazában.

A kolorádó-bogar egyes vidékeken annyira elterjedt, hogy szakemberek szerint már nem is lesz teljesen kihalhat. A francia burgonya nagyarányú kolorádó-bogar-fertőzöttsége miatt Anglia teljesen megtiltotta a francia burgonya behozatalt, amiből majdnem külpolitikai nyomalom is keletkezett.

NINCS IGAZA?

— Miért költöd el minden jövedelmedet. En a bankba teszem minden fölösleges filléremet.

— En nem vagyok olyan könnyelmű.

NE MONDJA!

Tavaly karácsonyra egy kis kutyát adtam az anyósomnak, aki állandóan csókolgatta az állatot.

— Hiszen az rendkívül veszélyes. Halálos betegséget lehet vele szerezni.

— Néhány hét alatt el is pusztult a kutya.